

суттєво вдосконалив попередню редакцію закону та запровадив ряд норм, реалізація яких дозволить, нарешті, наблизитися до європейських стандартів в галузі нотаріату та, згодом, увійти до складу Міжнародного союзу латинського нотаріату, який об'єднує більше 70 нотаріатів всіх континентів, теж не торкнувся регулювання цього питання. Слід згадати, що стаття 1 «Завдання державного нотаріату» Закону Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про державний нотаріат» від 25.12.1974 за № 3377-VIII, містили визначення завдань державного нотаріату як охорони соціалістичної власності, прав і законних інтересів громадян, зміцнення соціалістичної законності і правопорядку, запобігання правопорушенням тощо.

6. Відсутність законодавчого закріплення мети та завдань нотаріальної діяльності та відображення лише її формально-правових та інструментальних аспектів має не тільки теоретичні наслідки, як може видатися на перший погляд. Залишення поза законодавчим закріпленням мети та завдань нотаріальної діяльності є свідченням панування у свідомості законодавців, а як результат – і нотаріусів, суто позитивістського мислення. Це призводить до того, що, наприклад, положення Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженого Наказом МІОУ 22.02.2012 за № 296/5, або Правил ведення нотаріального діловодства, затверджених Наказом МІОУ 22.12.2010 за № 3253/5, мають безапелюційний пріоритет в процесі здійснення нотаріальної діяльності перед нормами Конституції України, кодексів та законів. Таке неадекватне увага до норм підзаконних актів та порушення принципу ієрархії нормативно-правових актів не може сприяти, врешті решт, підвищенню якості надання нотаріальних послуг у цілому та захисту прав громадян зокрема. Відсутність чергового папірця, навіть за умови, що уповноважений орган, всупереч покладених на нього обов'язкам, не видає його, унеможливує здійснення нотаріальної дії, а отже – і реалізацію громадянином свого законного права, що, у свою чергу, є цілком несумісним з принципами правової держави та верховенства права.

7. Законодавче закріплення в тексті Закону України «Про нотаріат» мети та завдань нотаріальної діяльності є вкрай важливим як для удосконалення принципів нотаріальної діяльності та підвищення якості надання нотаріальних послуг, так і для гармонізації сучасного українського законодавства у цілому та формування світоглядної концепції нотаріату в світлі принципів верховенства права. Тільки усвідомлення взаємозв'язку між нотаріатом та іншими правовими і суспільним явищами, здатне налагодити «...діалектичний зв'язок всезагального космічного і конкретно людського, навіть якщо в останньому випадку йдеться про закони про власність, пенсії чи відшкодування збитків» [2, с.43,44]. Або про Закон України «Про нотаріат».

Список використаних джерел:

1. Иеринг Р. Цель в праве – С.-Пб.: Тип. В. Безобразова и Комп., 1875, – 443 с.
2. Костицький М.В. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції: вибр. наук. пр. М.В.Костицький. – Чернівці: Рута, 2009. -580 с.

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТИПІВ ПРАВОРОЗУМІННЯ (НА ПРИКЛАДІ АНАЛІЗУ ОКРЕМИХ СТАТЕЙ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ)

Луцький А.І.,

доцент Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького, кандидат юридичних наук (доктор філософії)

Проблема вибору і обґрунтування типу праворозуміння є однією з найактуальніших і одночасно найдискусійніших тем теорії права. Вітчизняні представники юридичної науки, схильні відносити проблему аналізу

праворозуміння до «вічних» проблем. Загалом, відсутність єдиної авторитетної доктрини веде до пошуку нового типу праворозуміння, що повинен одночасно враховувати історичний досвід та відповідати існуючим суспільним відносинам.

Вітчизняна філософсько-правова наука представлена цілим рядом фундаментальних досліджень, покликаних розкрити сутність праворозуміння і визначити зміст поняття права. Безпосередньо проблемам праворозуміння присвячені публікації вітчизняних науковців О. Бандурки, М. Кельмана, М. Козюбри, А. Колодія, В. Копейчикова, М. Костицького, П. Рабіновича, а також низки радянських та зарубіжних представників науки: М. Александрова, Л. Вовєдіна, В. Лапаєвої, Р. Лівшица, В. Нерсисянца та ін.

Переосмислення усталених правових вчень, пошук і утвердження нових концепцій є характерною рисою сучасного періоду розвитку філософії права. Разом з тим, і в наш час проблема праворозуміння залишається центральною для юриспруденції [3, с. 10]. За весь історичний період вивчення сутності і змісту права, дискусії ніколи не мали схоластичного характеру та були прив'язаними до реального соціального розвитку суспільства. Як стверджував відомий французький дослідник Р. Давид, «доктрина, що формулює правові поняття, розробляє методи тлумачення законів становить дуже важливе і достатньо життєве джерело права» [2, с. 106].

Що стосується визначення «тип праворозуміння», то найбільш вичерпне формулювання подає відомий український правник М. Козюбра, який стверджує, що «тип право розуміння можна визначити як зумовлений світоглядною позицією пізнаючого суб'єкта образ права, що відображає найбільш суттєві ознаки права» [3, с. 14].

Розглядаючи праворозуміння у рамках класичної філософської традиції, через виокремлення матеріалістичного (об'єктивістського) та ідеалістичного (суб'єктивістського) типів, спробуємо розкрити їх практичний потенціал у процесі реалізації норм задекларованих в Конституції України. Так, для Основного закону України притаманні ряд положень, що викликають неоднозначне тлумачення (у залежності від матеріалістичного чи ідеалістичного типу праворозуміння). З позиції матеріального типу праворозуміння можна проаналізувати форму державного устрою нашої країни. Згідно ст. 2 Конституції України «Україна є унітарною державою» [4, с. 4], а ст. 133 IX розділу та X розділ загалом присвячені правовому статусу Автономної Республіки Крим. Закономірно, що Україна не являється класичною унітарною державою. Вона є унітарною державою з елементами федералізму або децентралізовано унітарною державою, однак дана норма не отримала прямого визначення в Основному законі України. Даний приклад, не є прямим виявом недосконалості Конституції, а своєрідним стимулом, що повинен розв'язати цілий ряд правових питань в рамках конституційної реформи.

Специфічна взаємодія між матеріалістичним та ідеалістичним типами праворозуміння проявляється у змісті ст. 35 Конституції, яка визначає для кожного громадянина «право на свободу світогляду і віросповідання», що формує вищу духовну окремішність кожної людини. Однак разом з цим, проявляється матеріалістична складова – релігія, та ідеологічне переконання не є підставою увільнення від обов'язків перед державою або відмови від виконання законів [4, с. 14].

Аналогічна схема праворозуміння відбувається при розкритті змісту ст. 49 Конституції України, де встановлюється, що кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Ці права людини можна трактувати в об'єктивному і суб'єктивному розуміннях. В об'єктивному – це певна система правових норм, що регламентують здійснення заходів щодо охорони здоров'я як окремих осіб, так і населення загалом, їхню організацію і

фінансування, встановлюють адміністративно-правовий механізм реалізації права на охорону здоров'я окремими людьми [1]. Як суб'єктивне право особи (з позиції матеріалістичного типу праворозуміння), право на охорону здоров'я надає людині певну можливість звернутися до закладу охорони здоров'я чи до окремого медичного працівника за наданням медичної допомоги, якому кореспондує обов'язок медичного працівника таку допомогу надати. Як зазначає З.Гладун, суб'єктивне право на охорону здоров'я базується на розумінні здоров'я як певного немайнового блага людини, яке може стати основою для відносин між особою (пацієнтом) і лікарем (або іншим медичним працівником) [1].

Таким чином, у Конституції України використано цілий комплекс правових норм, що можуть практично розглядатися у відповідності до типів праворозуміння, включаючи і їх поєднання. Застосування критеріїв взаємодії матеріалістичного та ідеалістичного принципів праворозуміння є необхідним в процесі реформування чинного законодавства, практичної роботи відповідно нормам існуючого права.

Список використаних джерел:

1. Гладун З. Людина та охорона її здоров'я: проблеми правового забезпечення / З. Гладун. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://raduk.info/pidychnuku/admin-pravo/493-stetsenko/21361-2012-06-17-21-29-00.html>
2. Давид Р. Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности: Пер. с фр. В.А. Туманова. /Р. Давид, К. жоффре-Спинози. – М.: Междунар. отношения, 1999. – 400 с.
3. Козюбра М. Праворозуміння: поняття, типи та рівні / М. Козюбра // Право України. – 2010. – № 4. – С.10–21.
4. Конституція України із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 року № 2222-IV. – К «Атіка», 2006. – 64 с.

НЕ ТАК СТАЛОСЯ, ЯК ГАДАЛОСЯ АБО ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ УКРАЇНИ „ПРО ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ“

Ялова О.В.,

доцент кафедри мовної підготовки навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Практично від дня проголошення 28 червня 1996 року Конституції України відомі вчені – юристи, філологи, історики, політологи – обґрунтовували необхідність прийняття мовного закону, який би узгоджувався з її положеннями і розвивав їх. При цьому пропонувалося для початку виробити наукову спільною концепцію державної мовної політики, обговорити її в суспільстві і з урахуванням висловлених зауважень і пропозицій затвердити на високому рівні. А вже потім, зважаючи на особливу важливість такого закону, після апробації цієї концепції, розробити на її основі відповідний законопроект і винести його на розгляд Верховної Ради України.

Політики (народні депутати України) за цей період зареєстрували десятки мовних законопроектів – від поміркованих до радикальних, з рекомендаціями запровадження однієї і двох державних мов і т.д. і т.п.

А питання не вирішувалося і продовжував дяти закон про мови від 28 жовтня 1989 року, багато положень якого не відповідали засадам, встановленим Конституцією України.

І ось сталося! 3 липня 2012 року Верховна Рада України прийняла Закон „Про засади державної мовної політики“ [1], який збурих суспільство – викликав бурхливу реакцію (від негативної до позитивної) у наукових та політичних колах, отримав за повідомленнями ЗМІ схвалення симпатиків Партії регіонів і Комуністичної партії України та рішучий протест з боку прихильників опозиційних партій.